



**PERIÒDICH SATÍRICH,
HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI**
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 CÉNTIMS CADA NUMERO PER TOT ESPANYA

Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 8 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.



RIVADENEYRA.

—
Escriptor de molt talent
y diplomàtic de manya,
que ha sabut sempre posar
en bon lloch lo nom d' Espanya.

CRÓNICA.

Quinze días més que menos ha estat parada la taula en lo Saló de Cent de casa la Ciutat, esperant la vinguda del arxiduch Carlos Esteve, germà de la reyna regent d' Espanya.

¡Quántas emocions durant aquestos quinze días, entre la gent de aquella casa!
Diu que quan se topan dos frares de la Trapa en la soletat del claustre, se diuhen ab véu trista, dirigintse una mirada llanguida;

—«Morir debemos.»
—«Ya lo sabemos.»

Aixís los regidors, al toparse per corredors y salons de la Casa gran, s' emprenían y 's deyan:

—«Comer debemos.»
—«Ya lo veremos.»

Y en efecte, era cosa qu' encare s' havia de veure; en primer lloch perque mediava 'l precedent de que l' arxiduch s' havia negat á aceptar obsequis per l' istil que á son degut temps tractavan de ferli los Ajuntaments de Málaga, Valencia y Tarragona á son pas per aqueixas ciutats, y en segon terme, perque l' arribada de la Esquadra, anunciada á cada moment, s' anava aplasant de día en día.

Per cert que aixó dels aplassaments ha donat lloch á alguna feta molt curiosa. Més de un regidor conech que desiljós de representar á taula un paper digne de las *afamadas barras catalanas*, ha anat purgantse día per altre per espay de una quinzena, consumint per desembrassar los magatzems estomacals un bon parell de pots de magnesia efervescet. No tot han de ser glorias y delicias en l' exercici del cárrech concejil.

¿Y 'l pobre Mr. Martín? Aquest es més digne de llástima que ningú. Per espay de vuyt días ha tingut la cacerola al foch, sufregint los ingredients que son la base de tot bon arrós. Ab l' orella atenta, á fi de sentir las canonadas y fé 'l sèu fet desde luego, 'l zelós fondista ha sigut víctima de un sens fi d' equivocacions.

Dijous se deixa sentir una salva. Mr. Martín s' encamina pressurós á la cuyna, exclamant:

—¡Acaba de arribar l' esquadra!... L' arrós á la cassola, desseguida!

Y aquell arrós no va servir, perque dels dos barcos de l' esquadra austríaca, únicament havia

arribat lo *Laudon*, en lo qual precisament no hi va l' arxiduch Carlos Esteve.

Divendres las autoritats visitan la fragata: noves salvas y noves equivocacions.

Dissapte, á mitj dia, las salvas se repeteixen.

—¡Aquesta sí que no falla! diu Mr Martín. Y mana tirar per tercera vegada l' arrós á la casola.

Tercera equivocació. Las salvas del dissspte 's feyan per ser dia de gala.

Mr. Martín acabá per instalarse dalt del terrat de casa seva, de cara á Montjuich, observant ab una ullera de llarga vista las senyas del Guayta del Castell.

Allí estigué, aguantant impertèrrit fret y pluja fins entrada de fosch. Tot inútil. Lo canoner *Hum* entrá aquell dia mateix ja molt tart, sense que 'l Guayta de Montjuich tingués ocasió de senyalarlo. La primera noticia que rebé Monsieur Martín de l' arribada del arxiduch, sigué al notificarli un parroquiá que l' Carlos Esteve se trobava al Liceo veyent ab la major tranquilidat l' ópera *Mignon*.

—¡Per mí no s' ha perdut! exclamá 'l fondista.... Ara de las tres ó quatre cassoladas d' arrós que s' han fet malbé, un ó altre tindrà d' encarrregar-se'n.

Aixís y tot, lo dinar de gala han hagut de guararlo molt los regidors, puig no ha tingut efecte fins lo dia avants de la marxa del Arxiduch ó siga 'l dimecres. Ab una mica més no hi arriban á temps.

Encare que 'ls concejals electes no alcansan á 50, los comensals passavan de 125.

La festa ha sigut espléndida y á tot gasto, com totas las de aquesta índole que dona l' Ajuntament de Barcelona... pagant los barcelonins.

En vista de lo qual insisteixo una vegada més en la proposició insinuada en un dels esquellots de números passats. Es precis transformar de una vegada la casa de la Ciutat en una gran fonda. A tal objecte deurá adoptarse 'l nom francès de *Hôtel de ville*. Las dugas estátuas que flanquejan la porta d' entrada, sufriran adequadas transformacions. Aixís, per exemple, á la xia del Conceller Fivaller se li podrà donar facilment la forma de una gorra blanca de coch, y á la corona del rey D. Jaume la de uns estalvis.

En los baixos s' hi instal·lará una gran *cave* ben provehida de vins de tota mena. La taula del Saló de Cent no 's despararà may; y á la cuyna, instal·lada en l' immediat saló del Consistori, cremará perennement lo foch sagrat, com en un altar dedicat al Déu de la gola.

En lo jardinet del carrer de la Ciutat s' hi plantarà no més que julivert, estragón y altres herbetas per l' istil de suma utilitat per las combinacions culinarias. Los expedients de las oficinas y 'ls documents del Arxiu servirán exclussivament per fer costellas á la *papillote*.

Desde luego las varas del arcalde y tinentes de arcalde deurán ser sustituhidas per paellas, porque puga dirse ab rahò qu' ells y sols ells tenen la paella pel mánech, y en quan á las veneras dels regidors serán reemplassadas per pitets de tela.

Ab aixó y la transformació dels oficials y dels facultatius en cuyners y becos y la dels agutzils y porters en *garçons*, l' Ajuntament de Barcelona, de un salt no més se col·locarà al davant de totas las corporacions d' Espanya, del mon y del sistema planetari.

Sols per incidencia acabo de parlar del arxiduch Carlos Esteve, qu' es pel seu aspecte, una persona bastant simpática.

Si no fós príncep crech que, sense moltes dificultats, se faria republicá.

Es un jove que sols *á contre cœur*, com diuhen los francesos, se deixa obsequiar ab la pompa y gala que son la nota característica del ciudadá benemérit.

Al dia següent de la seva arribada, á penas va despertar-se, se trobá en lo moll de la Pau, ab una gran carretella y dos municipals de caball, vestits de rigurosa gala ab lo formidable espantamoscas sobre 'l casco, y 'l pit plé de cordons, disposats á acompanyarlo per tot arreu, á través de la ciutat. L' arxiduch, poch amich de fe 'ls gegants, despedí carretella y municipals.

Certs inflaments, certas ostentacions quedan exclussivament reservadas á certs arcaldes del género cürsi.

Entre arxiduchs y altre gent d' upa es de bon tó viure *á la pata llana* y anar sempre per las sevas. Aixís, per més que D. Carlos Esteve no ha pogut excusar la seva assistencia á las funcions de gala que li tenian preparadas tant en lo Liceo, com en lo Principal, assistí previament com á simple particular á tots dos teatros, quan allí ningú l' esperava, y enterament deslligat de las trabas de l' etiqueta.

La tarde del diumenje concorregué á la Plassa de toros, á veure una corrida de las més magres, á ral al sol y á mitja pesseta á la sombra. Allí l' espasa *Marulla* li brindá un novillo. Després d' obsequiar al jove torero catalá ab un bon cigarro, lo rebé en lo seu palco ab molta amabilitat.

Al ferli present un dels seus acompanyants que anavan á amollar alguns toros per diversió del públich, es fama que preguntá sonrient:

—¿Y nosaltres també haurém de baixar á la plassa?

Casi estich tentat á creure que si l' arxiduch Carlos Esteve hagués pogut triar, hauria preferit baixar *al redondel* á arrancar una monya, que assistir al ápat de ca la Ciutat, á escoltar lo brindis empelagós de D. Francisco de Paula.

Perque no puga dirse que la present crónica careix de contrast, no será mal que després de un arxiduch, parlém de un reo condemnat á mort, may siga sino per alló de que 'ls extrems se tocan.

Nos referim á Soler Moná, 'l reo de Granollers que mentres numerosas comissions gestionavan activament y ab bona fortuna 'l seu indult, estava ell en capella, ab la mateixa tranquilidat que si estigués á ca 'l sogre.

Las personas que l' assistían s' esborronavan pensant ab l' escena desgarradora que anavan á presenciar, ab motiu de l' entrevista del reo ab la seva pobra mare, empenyada en veure'l per darrera vegada. Un pare jesuita tractava de dissuadir á aquella bona dona.—No 'l volguéu veure, li deya: vos hi va la salut y á n' ell la tranquilidat, tant necessaria en aquests terribles moments.

Un altre capellá li observava:—Pero senyora, miri que vosté y 'l seu fill se veuran en la mateixa situació que Jesucrit y la Verge al trobar-se en lo carrer de l' Amargura.

Sens dupte que 'ls meus lectors creuran lo mateix. Perque ¿qué pot imaginarse de més terrible y desgarrador que l' última entrevista entre un reo condemnat á mort y la seva mare? ¡Cóm han

de reviure en un instant los recorts de la infància, las frustradas esperansas de la juventut, lo dolor de la maternitat, lo condol y 'l remordiment del criminal! Tot aixó remogut, xocant, batallant y desfentse en una mar de llàgrimas, en una passió de abrassadas, de angúnias y de bascas!...

Donchs, perque vegin lo qu' es lo mon, s' enganyan de mitj á mitj. Lo reo Soler y la sèva mare 's van veure com si res haguès de passar. Asseguts tots dos sobre la mateixa malfega, van parlar llarga estona ab la major tranquilitat, y al despedirse, ni un petó, ni una abrassada, ni una llàgrima..... una encaixada y prou.

Confessém que hi ha cors de bronze.

Mès tart, una vegada obtingut l' indult, lo reo sigué trasladat de la capella al calabosso, ahont se li facilitá bon llit y un escelent sopar.

Y vels'hi aquí que mentres estava menjant ab molta gana, rebé la visita del butxí, que anava á felicitarlo. Lo ex-reo de mort s' alsá á rebre'l, donantli lo que no havia donat á la sèva mare, una forta abrassada.

Y en tant que 'l butxí li regalava un puro, Soler Moná 'l convidava á sopar ab ell. Butxí y reo van menjar plegats.

¿Han imaginat may una escena mès grotesca?

Suprimeixis, suprimeixis la pena de mort; suprimeixis per honra de la humanitat y hasta per decoro públich.

P. DEL O.

LA PITJOR MALALTÍA.

Y que no hi valen metjes, ni apotecaris, ni manescals.

L' infelís que l' agafa pot viure mès ó menos; pero tan si risca com si rasca, tan si fa com si no fa, acaba malament.

¿Saben qu' es un home gelós?

—Sí - dirán vostés— es un marit que ha perdut la confiança en la sèva dona, y passa 'l temps buscant lo cóm y 'l per qué de la cosa.—

Pues no senyors, no es res d' aixó: un home gelós es una fiera, que no sapiguent qué devorar se devora ell mateix.

La meytat de las paraulas del diccionari per ell no existeixen. No sab lo qu' es tranquilitat, ni pau, ni calma, ni días serens, ni nits alegres, ni armonia, ni res...

Quan se llevà, pensa en lo que ha somiat dormint y quan se 'n va al llit somia lo que de día ha pensat.

No hi ha jutje ni jefe de policia que fassi mès preguntas qu' ell. A tothom li vè bè dirigir interrogatoris; als parents, als coneguts, als vehins...

—¡Hola!— diu encarantse ab lo porter de casa sèva, com si tractés d' assassinarlo.—¿Qué hi ha de nou?

—Ja ho veu: plovent y sempre plovent. No sé fins quan tenen de durar aquestas humitats.

—No vull dir aixó: pregunto qué hi ha de nou á casa.

—¿Al seu pis? al menos fa dos mesos que no hi he estat.

—Pero... ja veuréu, teniu.—

Aquí butxaqueja una estona y posa una pesseta en la mà del porter.

—Diguéu... ¿Heu reparat si mentres jo hi sigut fora ha pujat ningú á casa?

—No senyor.

—¿No? ¡Vaya un porter! ¿Es á dir que no sabéu si pujan, ni si baixan?

—Home, si justament aixó es lo que li dich: no hi ha pujat ningú.

—¿Ningú? ¿ja ho sabéu bè?

—Y tall!... Encara que, ara hi caych... Sí que hi ha pujat algú...

—¿Qui? ¡diguéum'ho desseguida!

—Lo carboner y l' escombriayre...

—¡Ah! Bueno: ¿y ningú mès?

—No senyor, no.

—Endavant.—

La dona que tè la desgracia de caure en las grasas d' un marit d' aquesta conformitat, ja pot dir que está ben fresca.

No li valdrá ser honrada com una Lucrecia, ni seria com un pal de telégrafo. Com mès gravetat presenti, mès desconfiansa inspirará al marit.

—¡Es cla! dirá ell.—¡Lo que's á mí no me la pegas ab aquest posat de matrona espartana! Aquest ayre de dignitat es una comedia per despistarme.—

Al home atacat de la malaltia gelosa, tot li es sospitos, tot li sembla que porta quá.

Va ab la sèva senyora pèl passeig:

—¿Per qué t' has girat ara?

—¿Jo? ¡Si 'm recullia la falda! ¿No veus que aquí hi ha mullader?

—¡No dissimulis, no dissimulis! T' has girat.—

Passan dos minuts:

—¿Cóm es que vas tan seria?

—¿Seria? Com sempre.

—Nó, es mentida: tot de repent has cambiat la fisonomia; ja ho he vist jo.

—Vaja, com tu vulguis...!

Al cap de poca estona.

—¿Qué significa aquesta rialleta?

—¿Quina?

—¿Que 't creus que soch llusco? Ara mateix t' hi vist somrihent.

—¿Que vols que 'm passeji plorant, pues?

—Vull que 't passejis com una senyora conforme.

—Bueno, ja procuraré ferho.—

A casa sèva encara es pitjor.

Truca y li obran la porta desseguida.

—¿Com es que heu tardat tan á obrir?

—¿Que ja havias trucat un' altra vegada?

—No; pero al menos fa mitj quart que m' espero.

—¿Tú? Somias.

—¡Mira, no'm repliquis, que jo ja t' entench las maulas! Vull que sempre se 'm obri la porta immediatament.

—Pues fes una cosa: truca á baix á la escala y aixís sabréu que pujas.

—¿Que 'n tens poca de...! En fi; aném á un altre assumpto. ¿Qué hi feyas ara al balcó?

—¿Jo?

—¡No, jo! Respon, ¿qué hi feyas?

—¡Si no hi he sortit en tot avuy!

—¿No? ¡Y t' acabo de veure repapada á la barana ab aquesta bata vermella..!

—¡Si es blava! ja deuría ser la senyora d' aquí al costat!..

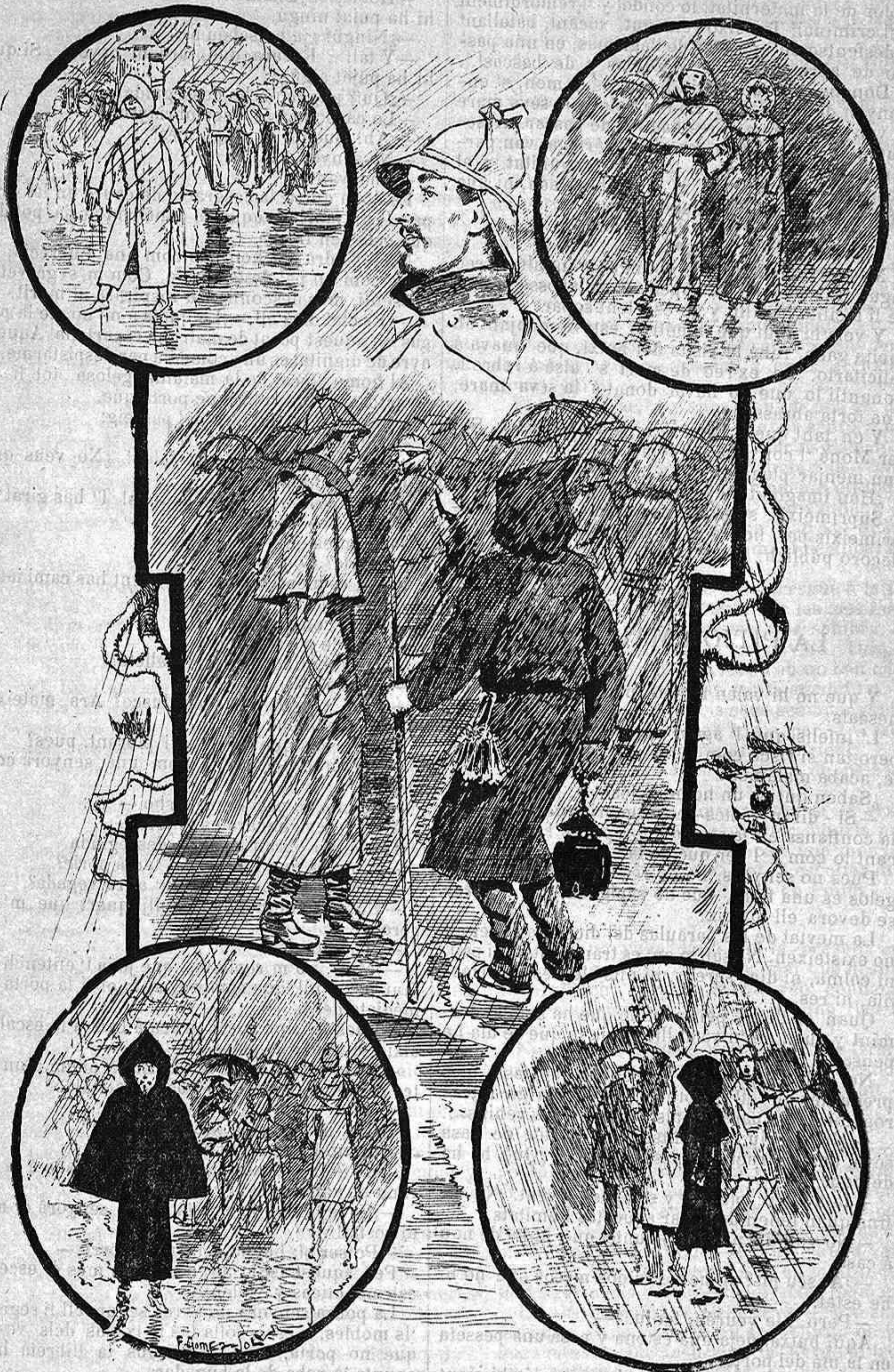
—Potser sí; bueno deixemho corre.—

Per aquest istil, no 'n vulguin mès d' escenas estrambóticas y violents.

La pobra senyora no tè res segur: ell li registra 'ls mobles, li escorcolla las butxacas dels vestits que no porta, li examina fins la llibreta hont apunta la roba de la bugadera.

Los pensaments del home gelós giran sempre al rededor d' un mateix tema.

ACTUALITATS.



Caputxas de panyo gris,
gorras que tapan las caras,
hábits del cap fins als peus...
¡Ja torném al temps dels frares!

Está al costat d' ella:

—¿Qué deu haver fet?

Se troba apartat de la seva dona:

—¿Qué deurá estar fent?—

Y la malaltia creix, y 'l malestar augmenta, acabant per infeccionar tot lo que volta al home gelós, convertintlo en un animal dels més silvestres que s' han conegut.

Lector meu: Dèu te 'n quart de veure't may sorprés per una malaltia d' aquesta especie; pero com tot es possible y en lo món no 's pot dir d' aquesta aygua no beuré, ho es que sápigas lo únich, ténho present, l' únich remey que jo sé pera curarla.

A tres quarts de nou de qualsevol dematí, 't colocas al peu de la porteta del campanar gros de la Catedral. Per si no ho sabs, aquesta porteta está situada dintre de la iglesia, vora del portal que dona als claustres, á la part del *ou com balla*.

No t' haurás d' esperar gaire. Desseguida veurás venir lo campaner: t' hi acostas y li demanas ab molts modos si 't vol deixar pujar per veure la *Tomasa*. L' home 't dirá que sí: pujéu amunt, amunt un remat d' esglahons, y quan seréu al replá de las campanas, preguntas al campaner per hont se puja al terrat del campanar.

Quan ho sápigas, hi pujas tot solet; pegas un vistasso á Barcelona, aprofitant tan bella ocasió, luego t' enfilas dalt de la barana y ab la cara en direcció á la Plassa de Sant Jaume.... cap á baix falta gent.

No tingas por de res: lo carrer de la Pietat es un carrer molt tranquil y no es facil que atropellis á cap transeunt.

A. MARCH.

EPIGRAMÁTICHS,

Es lo cor de las coquetas
un *llibre* molt *esfullat*,
que si bèn *lletras* no hi faltan
de *tacas* moltes n' hi han,
la *encuadernació* es bonica,
los *cantos* y el *llom* daurats;
pero la *seva lectura*
fa vindre molt mal de cap.

En lo barri de la *guatlla*
hi ha la *plassa* del *amor*,
s' entra pèl *carrer* del *gust*
y se surt pèl de *dolors*;
á voltas molts s' equivocan
y van á parar de *cop*
en lo *passeig* de la *creu*
si es que no van á *Sant Boy!*

JOSEPH M.^o CODOLOSA.

LO TIMO DE MONTREAL.

(De nostre corresponsal especial.)

En los dias 14, 15 y 16 del corrent mes se celebrá en la Audiencia de Reus lo judici oral de la célebre causa de Montreal. La primera sessió, ó siga la del 14, se vegé tan concorreguda que difícilment podía entrar en lo saló de vistas de la Audiencia, abundant en gran número las senyoras, que ocupavan los assientos de preferencia, aixís com també varios capellans, metjes y curiais.

Cinch eran los individuos que ocupavan lo banch dels acusats: Tomás Sans, secretari del poble de Montreal; Jo-

seph Pallerols, recaudador de contribucions; Joan Miró, fuster de Vilavert; María Cavallé, esposa de Llaboré y Joan Ferrer, metje de Alcover; defensats respectivament per los lletrats D. Ramon Vidiella, D. Joan Bofarull, don Joaquim Piñol, D. Ricardo Guasch y D. Joan Casagualda, en representació de la Societat de Seguros sobre la vida *La Previsión*, actuant lo lletrat D. Antón Soler.

Com á pessa de convicció hi havia un objecte molt lúgubre, una caixa de mort.

Oberta la sessió per lo Sr. President, se procedí á la lectura de

LO FET DE AUTOS

qu' es lo següent: En lo mes de agost del any passat, Francisco Llaboré (a) *Sesch de la Eularia*, va ferse assegurar per 8,000 duros que havia de cobrar la viuda ó soshereus á la mort del assegurat, de la companyia de següros sobre la vida *La Previsión*. Passat algún temps, lo Llaboré aná á habitar un molí paperé arruinat, anomenat lo «Molí nou de la Vall», propietat dels processats Tomás Sans y Joseph Pallerols.

Pochs dias després, lo Llaboré va *posarse malalt*, coincidint la malaltia ab la arribada al molí del fuster de Vilavert, que hi anava, cridat pèl Pallerols, á fer unas suposadas obras que havían de verificarse. Fou cridat lo metje de Alcover D. Joan Ferrer qual metje passá á visitar-lo, trobantlo ajegut sobre un jas de palla y en un siti molt fosch, y ordená que 'l trasladessin al poble, per ser lo molí molt lluny y no poderlo assistir degudament.

Dos dias després lo indicat metje rebé una carta del secretari de Montreal per conducto de un propi, notificantli que 'l Llaboré havia mort y suplicantli qu' extengués la papeleta de defunció. Aixís ho feu lo metje fiat en la carta del secretari.

Al correr la noticia de la mort del Llaboré, molts vehins de las masías del voltants feyan cap al molí per veure 'l cadáver; pero á tots se 'ls contestava que no era possible, per haverse reventat y fer molt mala olor.

La caixa fou trasladada al poble, ahont se li feren funerals de primera, ab assistencia de quatre capellans. Presidían lo dol l' indicat secretari y 'l recaudador de contribucions, que donavan mostrás de un gran sentiment.

Quan *La Previsión* que havia de fer efectiva la pólissa de 8,000 duros concebí certas sospitas, acudí al jusgat, y aquest ordená l' exhumació del cadáver. Lo sepulturer ab un mocador lligat al nas per prevenir los efectes de la primera bravada que dihen qu' es la més dolenta, descolgá la caixa y oberta la tapa, se trobá que 'l difunt se havia trasformat en un sach plé de terra y un morralet de palla, á tall de cuixí, sobre 'l que hi havia deixat



Un dels reys més grapejats.

penyora lo difunt fenthi sas feynas, avants de abandonar lo lloch del etern repós.

Després de aquesta diligència, 'l Tribunal ordená la captura del secretari Tomás Sans, del recaudador de contribucions Joseph Pallerols y del fuster Joan Miró. En quan al mort Llaboré s' ha fet fonedís. Es l' únich que fins ara pot dir que no ha carregat ab lo mort.

Llegidas las conclusions, se passá á la proba comensant per l' exámen dels acusats.

LA PROBA.

Tomás Sans Rebull, secretari de Montreal. Preguntat si coneix la caixa que hi ha de manifest, diu que li sembla la mateixa que vegé en lo jusgat de Montblanch. Diu que no va veure 'l difunt, perque quan aná al molí ja era dintre la caixa y per lo tan no sab si á dintre hi havia un mort ó no. Preguntat si va satisfer los gastos del enterro, diu qu' es cert; anyadint:—Los capellans no están per rahons, volen cobrar desseguida.—Tothom riu, menós los capellans. Lo Sr. Guasch, defensor del fuster, demana preguntar á Sans, negantshi la presidencia de lo qual protesta dit Sr. Guasch.

Continúa 'l processat dihent, que tot lo que va fer, sigué per encárrech de la viuda.

Joseph Pallerols y Mateu, cobrador de contribucions: fa un parlar de *nyau, nyau*, que casi no se 'l sent. Diu que 'l molí lo havia arrendat al Llaboré que passá á habitarlo, posantshi malalt, que sapigué la seva enfermetat pèl conducto del Sans, y que com eran amichs aná al molí pera cuidar-lo. Insisteix en que 'l Llaboré es mort, qu' ell lo va veure y tenia la cara tota negra; anyadint que 'l fuster va ajudar-lo á ficar á la caixa. Se l' adverteix què aixequi més la veu y respon:—Senyors, jo no puch fer miracles.—Preguntat perque tenia en son poder la pólissa del seguro de Llaboré, diu que va trobar-la en un

UN NEGOCIANT DE BESTIAR.



Jo bè passejo 'ls gossets,
bè 'ls ensenyo ab tota calma,
bè 'ls faig anar pentinats...
peró, cá, ¡no passa un alma!

armari del molí. Manifesta també, que tot va ferho per encárrech de la viuda.

Joan Miró é Isern, fuster de Vilavert. Nega que ajudés al Pallarols á ficar lo mort á la caixa, que regoneix ser la que hi ha present. Diu que va fer-la sense sapiguer per qui havia de servir, ajudat pèl mateix mort y que aquest li deya «servirá per mí» que després se'n aná á dormir, y que al endemá va pintarla essent ja ficat lo mort á dintre. Que l' ordre de fer-la li doná 'l secretari, y que 'ls dos duros van ser en pago del treball y no deixats, puig que may lo secretari li havia deixat cap diner: que després va marxar cap al seu poble, no havent vist ni al mort ni tant sóls l' enterro.

María Cavallé y Nogués, viuda del difunt. Lo Sr. President li pregunta si se la coneix per algun apodo, contestant que li diuhen *La pixa-figas*.

P.—¿Sou casada ó viuda?

A.—Ja veurá, no ho sè: jo 'm penso que soch viuda, perque no hi vist més al meu marit.

Fiscal.—¿Vareu assistir als funerals?

A.—Sí, senyor; pero no van deixarme 'l veure, dihent-me que havia mort rebentat. Continúa dihent que quan sapigué que estava malalt al molí, va pujarhi; pero que van fer-la entornar ab l' excusa de que ja 'l cuidarian, que ella estaria millor á Alcover al costat de las criaturas; que al endemá li portaren la nova de que havia mort y torná altre cop al molí pera assistir al enterro. Diu que no sabia res del seguro y que al ferli saber lo Pallerols, contestá que lo que volia era l' home y no 'ls diners: que no va pagar cap gasto, que qui 'ls pagá sigué 'l secretari, y que ni á aquest ni al Pallerols los hi encarregá res pera 'l cobro del seguro.

Joan Ferrer, metje de Alcover. Manifesta que pujá al molí á visitar al malalt, trobantlo ajegut en un jas de palla en un lloch molt fosch; que li semblá tenia una febre tifóidea, sorprenentlo molt al endemá la noticia de la seva mort, per lo que va pensar que havia sigut un atach de tifus cerebral. Diu que si va firmar la papeleta de defunció, sigué fiantse de la paraula del secretari que li demanava en una carta, que obra en autos, pera inscriurer la defunció en lo registre civil. Continúa dihent que quan sapigué lo del seguro, entrá en sospitas, y que per salvar la seva dignitat denunciá 'l fet al tribunal pera que ho esbrinés.

Després se reberen las declaraciones del Administrador de la companyia asseguradora, D. Simón Ferrer, de dos agents de negoeis de Tarragona, y 'ls perits calígrafos Joan Saura y Joseph Guarro que regoneixen varias firmas, donant com á falsas la de Joan Llaboré, germá del difunt, que apareix com á testimoni en la partida original de defunció, y dugas del jutje municipal de Montreal posadas ab los V.^{os} B.^{os} de altras tantas certificaciones de defunció.

Entra després Pau Escarré, vehí del molí; es un home que enrahona á crits. Diu que al saber la malaltia del *Sesch de la Eularia*, va anarse á oferir y que veyentlo tant tapat li digué:—Noy, cóm ho tenim aixó?—y que com lo Pallarols li advertís de que no cridés tant, diu que va pensar.—Bah, aixó será que 'l seu mal no vol so- roll.

Després de aquest testimoni, se suspengué la vista pera continuarla 'l endemá. Eran tres quarts de quatre.

Sessió del dia 15.

A pesar de la pluja que no pará en tot lo día, no fou menos numerosa la concurrencia que assistí á la sessió de aquest día; pero notantse la ausencia de moltas senyoras, sens dupte per causa del mal temps.

Oberta la sessió á las onze en punt, continuá l' examen de testimonis per l' ordre següent:

Francisca Alegret Morell, habitant en un molí pròxim al en que estava malalt lo Llaboré. Diu que aná á veure 'l malalt pera oferirse, y com li diguessen que ja era mort, demaná pera veure 'l, contestantli 'l Pallerols que no podia ser perque estava *reventat* y feya molta pudor; á lo que ella respongué:—¡Aixó ray! tinch unas herbas molt fortas y olorosas y ab una cassola farém perfums.—Preguntada si desde 'l seu molí havia sentit treballar al fuster, diu:—No, senyor; perque 'l nostre molí es molt sort y com las massas sempre fan *patim patám, patim patám*, no se sent res.

Pere Escarré, noy de 12 anys, bastant aixerit. Diu que 'l Pallerols li doná una carta perque la portés á

Montreal á cal Secretari: que després que aquest la llegí, diu que digué:—Fa fer la caixa y jo ja m' havia compromés.—Los defensors li fan un tiroteig de preguntas que no logran desmontarlo, fins que 'l President mana que 's retiri.

Jaume Ral, espardenyer de Alcover. Diu que aná al molí pera veure 'l mort; pero que ja era dintre de la caixa, y veient que aquesta era sense pintar, digué:—Al menos pinteu la caixa, porque aquí no s' estila sense pintar. Lo que va fer lo fuster ab sutje, per no tenir altre tint. Continua dihent que 'l Secretari va ferli encàrrech de comprar en Alcover la cera pèls funerals y al mateix temps que digués al metje que li enviés la papeleta de defunció; pero que ell li digué:—Doneume una carteta que jo no li sabria explicar, y que quan sortia de Montreal tocavan ja á morts pera anarlo á buscar.

Anton Ragull. Preguntat si ha estat processat, diu:—No més un cop.—¿Per quina causa?—Res; sino que, ¿sab? va haverhi desgracias al poble y... pero no 's pensi, vaig estarho poch temps prés.—Continua dihent que va portar lo mort... es dir la caixa, en un animal desde 'l molí á Montreal; que va preguntar de que havia mort y van dirli ha morit reventat; diu que li va semblar que la caixa era petita y que 'l Pallarols li va contestar que ja hi havia capigut. Preguntat si la va agafar pèls peus ó pèl cap, diu que no se'n recorda. Preguntat quin cap era més pesant, diu:—No ho sé; porque si vaig agafarla pèls peus may podia agafarla pèl cap.—Després diu que van donarli dinar.

Ja se'n anava quan tornant á entrar, diu:—Ah!... Donchs y 'l jornal que no 'l pagan?

Joseph Rovira, Rector de Montreal. Entra molt sofo-cat: es un tipo que enrahona casi declamant com si 's trobés á la trona.

President.—¿Cómo se llama V?

Testimoni.—José Rovira y Sans, servidor de usia. (Una gran reverencia).

P.—¿Cuántos años tiene?

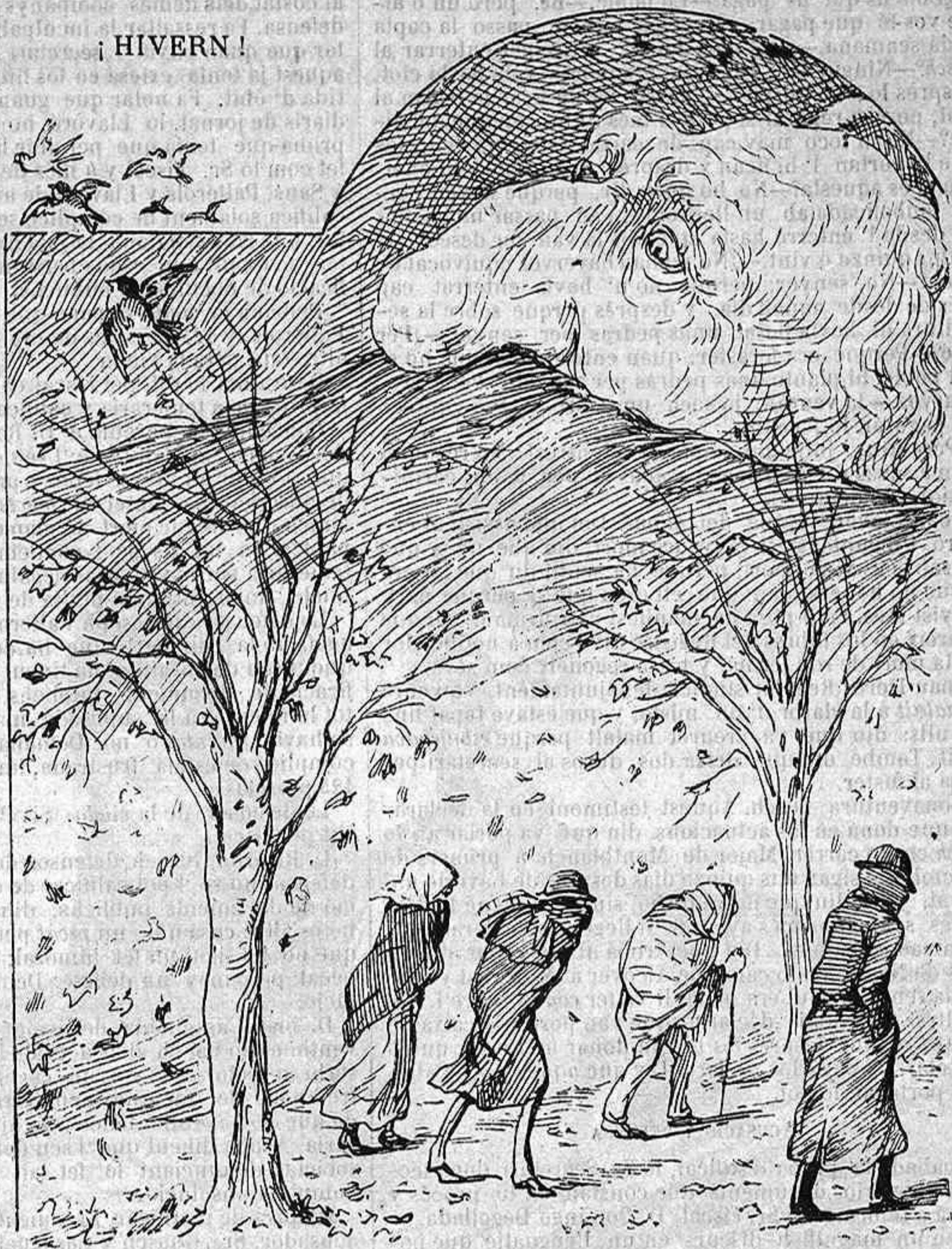
T.—Treinta y cinco, aun no cumplidos. (Altra vegada saludo).

P.—Es V. soltero ó viudo?

T.—Soltero, ilustrísimo señor.

Preguntat qui va pagarli 'ls gastos del enterro y funerals, diu que 'l Tomás Sans, com també per ordre seva va treure dos certificats de defunció. Preguntat si sabia res d' un gós que surtia cada día del poble portant aliments, no se sab á qui, en una cova de la montanya, diu

¡ HIVERN !



Cauhen las fullas dels arbres,
bufa 'l vent sense pietat
y 'l vell Montseny ja comensa
á ensenyá 'l seu nas nevat.

que ho sab de *dichu mand'chu*. Preguntat á qui perteneix lo cementiri, diu que per dret canónich perteneix á la Iglesia; contestantli 'l Fiscal que 's deixi de drets canónichs y 's concreti á la pregunta; diu que perteneix á la Iglesia. Se li pregunta també si es cert que á son pare, que viu á Tarragona, un amich li digué que havia vist al Sesch després de la suposada mort, diu que sí. Se li diu que manifesti lo lloch ahont li van dir, y... aquí son los apuros.—*Fué, ilustre señor,..... supongamos que.... en una casa particular, se reúnan varios amigos... y allí uno de ellos le dijo á mi padre:—En este momento acaba de marcharse de aquí 'l Sesch de la Eularia.*

Y 'l Sr. Rector va acabar la declaració, tot fent reverencias y dihent *ilustrísimo señor*, y usia á cada tres paraulas, sense que l' auditori pogués sapiguer lo lloch ahont van dirli alló á son pare.

Joseph Domingo, sepulturer de Montreal. Es un vellet molt fresch y aixirit, que no sembla pas enterra-morts. Quan li preguntan quans anys té, contesta:—¡Oyl, oyl, oyl!, ne tinch ja un remat—y al preguntarli quants ne fa qu' es sepulturer, diu:—¿Quants?... al menos.. al menos... ¡prou que 'ls fa, trenta anys!—Preguntat si té 'l nombrament del rector ó del arcalde, diu:—No ho sé pas; van ferme sepulturer y fa trenta anys que ho soch.

—¿Donchs qui 'us paga?—Lo poble.—Bè, pero un ó altre vos té que pagar.—Me paga tothom: passo la capta cada senmana.—¿Qui vos doná l' ordre per enterrar al *Sesch*?—Ningú: vaig saber qu' era mort y vaig fer lo clot, després lo van portar.—¿Quan vareu ficar la caixa al clot, no vau reparar si pesava més d' un cap que del altre?—No 'n toco may cap de caixa: jo faig lo clot, los que la portan l' hi fican y després jo la colgo.—¿Coneixeu si es aquesta?—No ho puch dir, perque la van portar embolicada ab un llensol.—¿Van passar molts días de desde l' enterro hasta que vos la van fer descolgar?—Uns quinze ó vint.—¿No podíau havervos equivocat de lloch?—No, senyor; perque no n' havia enterrat cap més de desde aquell día, y després perque sobre la sepultura hi havia posat unas pedras per senyal.—¿Per qué?—Perque era foraster: quan enterro algú que no es del poble, hi planto unas pedras per senyal.—Podeu retirarvos.—Ja veurán; jo soch un pobre y jayo ¿qué no 'm pagarán lo jornal?

Pere Rius, jutje municipal de Montreal No regoneix com á sèvas dugas firmas posadas al peu de dos certificacions de defunció.

Joan Llaboré jermá del *disunt*. Diu que assistí al enterro. Preguntat si 'l va veure mort, diu que nó, y que no sab si es viu ó mort, perque ha sentit dir que ho era y que no ho era; pero que ell creu que sí perque no l' ha vist més. Se li posa de manifest una firma d' ell que apareix en los llibres del Registre Civil com á notificador de la mort de son jermá, y no la regoneix com sèva.

Joan Isern, Regidor síndich del ajuntament. Va veure 'l *malalt* á la claror d' un misto, y que estava tapat fins als ulls: diu que va creurel *malalt* perque *esbufegava* molt. Tambè diu que deixá dos duros al secretari per pagá al fuster.

Bonaventura Bosch. Aquest testimoni en la declaració que doná en las actuacions, diu que va parlar ab lo *Sesch* en lo carrer Major de Montblanch á primers de desembre ó sigan uns quinze días després de haverlo enterrat, y ara diu que no va dirho, sinó que digué 15 días ó tres senmanas més aviat. Se li llegeix la declaració.

Salvador Pamies. Diu que trobá al *Sesch* per allá 'ls vols de Nadal en lo camí de Alcover á Montreal y com havia sentit dir qu' era mort, li va fer *cop* lo veure'l.

Altres testimonis declaran que van portar la caixa en l' enterro; que després los hi van donar un *ápat* y que 'l secretari va pagarlos lo jornal, y que aquest y 'l Pallerols portavan lo dol.

ACUSACIÓ Y DEFENSA.

Acabada la proba testifical, lo Sr. Secretari doná lectura de varios documents que constan en lo procés y passá á informar lo Sr. Fiscal, D. Domingo Degollada.

Feu un magnífich discurs en un llenguatge que podríam anomenar *de Fiscal*, despullat de flors y violas, anant sempre al grá y fent ressaltar la culpabilitat de cada un dels processats. Féu notar qu' era 'l primer timo de aquesta classe que se havia realitat en Espanya, y que tal volta era copia de aquest lo realitat fa pòchs mesos á Fransa, encare que corretjit y augmentat. Digué que á la primera noticia que tingué del fet, pensá que seria una excusa de la Companyia pera eludir lo pago dels 8,000 duros. Dos horas llargas durá l' informe acusatori, calificant lo fet solament de falsificació de documents públichs per funcionari públich, y declarant autors á Tomás Sans y Joseph Pallerols per lo que demanava se 'ls imposés la pena de 14 anys, 8 mesos y un día de presidi correccional y 40,000 pessetas de multa; al Joseph Miró, fuster, com á cómplice 8 anys y un día de presidi major; á D. Joan Ferrer, metje, com autor del delict de imprudencia temeraria, 125 pessetas de multa, y demanant la absolució de la María Cavallé, per no resultar contra ella cap cárrech ni participació en dit delict.

Eran las quatre de la tarde quan se acabá la sessió

Sessió del dia 16

Molta més concurrència que 'l altres dos días acudí á aquesta sessió.

Comensá D. Antón Soler advocat acusador, defensant las societats de Seguros sobre la vida fent una bonica apologia de desde la fundació de las mateixas que fa remontar á 200 anys enrera. Se lamenta de tenir que ocupar lo lloch del acusador quan lo seu desitj seria seure

al costat dels demás companys sèus en lo banch de la defensa. Fa ressaltar la inculpabilitat del metje, fent notar que quan enviá 'l secretari la papeleta de defunció, aquest ja tenia extesa en los llibres del Registre la partida d' óbit. Fa notar que guanyant solament 8 ó 9 rals diaris de jornal, lo Llaboré no podia pagar la crescuda prima que tenia que percibir la companyia. Califica 'l fet com lo Sr. Fiscal y á més de estafa frustrada. Acusa á Sans, Pallerols y Llaboré de autors del fet; al fuster lo califica solament de cómplice sense donarli lo de co-autor, á la *viuda* li dona la mateixa qualificació que al fuster, en quant á la estafa frustrada; pero nó á la de falsificació de documents públichs.

Demana la mateixa pena que 'l Fiscal pera 'l Sans y Pallerols, y 125 pessetas de multa solament pel fuster y altre tant pera la *viuda*.

Desestima lo dit pel Fiscal calificant lo del metje de imprudencia temeraria y calificantlo ell de negligencia.

Concedida la paraula á D. Ramón Vidiella, defensor del Tomás Sans, diu que 'l sèu defensat no va fer més que cumplir ab lo sèu deber y practicar una de las obras de misericordia (enterrar *morts*) acompanyant al sèu amich que cregué mort. Demana que se 'l declari inculpable y en tot cas se 'l condemni com á imprudencia temeraria per haver usat ilegalment de documents públichs, imponentli una multa de 125 pessetas.

Lo defensor de Joseph Pallerols, D. Joan Bofarull, se agafa ab la qualificació que ha donat lo Fiscal, probant que 'l sèu defensat no ha tingut participació en la falsificació de documents públichs. Diu que passa per alt tot lo referent á la suposada malaltia y sobre si 'l *mort* se havia *reventat* ó nó. Demana que se 'l califiqui de cómplice de estafa frustrada, imponentli una multa de 125 pessetas.

Lo defensor de la *viuda*, Sr. Piñol, se conforma ab lo dit pel Fiscal.

D. Ricardo Guasch, defensor del fuster. Diu que al sèu defensat no se 'l pot calificar de cómplice en la falsificació de documents públichs; dihent, que lo que ha fet no es altre cosa que un *pecat* per un católich y per un que no ho sigui un fet immoral; podrá haver comés un *pecat*; pero may un delict. Demana la completa absolució.

D. Joan Casagualda, defensor del metje, diu que haventhi en lo banch dels acusats lo metje, també deuria serhi lo rector; que si l' un certificá qu' era mort, l' altre ho féu de que estava enterrat. Desarrolla la teoria de que no haventhi delict, no hi ha imprudencia temeraria. Acaba dihent que 'l sèu defensat va fer un bè á la societat denunciant lo fet als tribunals. Demana la completa absolució.

Després de rectificar breument lo Sr. Fiscal, advocat acusador, Sr. Guasch y Casagualda y haver manifestat los acussats que s conformavan en un tot ab lo dit per sas respectivas defensas, se doná per terminat lo judici oral de tan extranya causa y que ha cridat tant l' atenció del públich.

LA SENTENCIA.

Per ella la Audiencia de lo criminal de Reus ha condemnat á Tomás Sans, secretari de Montreal á 14 anys, 8 mesos y 1 día de cadena, 500 pessetas de multa, inhabilitació y accessorias; á Joseph Pallerols, recaudador de contribucions, á 3 anys de presó correccional, multa de 130 pessetas y accessorias; á Joan Miró, fuster de Vilaverda y al metje D. Joseph Ferrer y Serra á 125 pessetas de multa. En quan á María Cavallé, esposa del *disunt* Llaboré, ha sigut absolta.

¡MISTOS!

Sobre si aquest sigle es ó no es lo sigle de las llums hi ha opinions molt oposadas.

Uns dihuen que sí, altres diuheu que nó, y altres no dihuen ni no, ni sí.

A mí no m' agrada profundisar massa 'ls assumptos d' aquesta naturalesa: pero si 'm dediqués á filosofar, potser acabaria per demostrar que aixó de las llums cada día va sent més *camama*.

LA NOSTRA GENT. (Dibuix de Mariaro Foix.)



—¡Hostia!... ¡D'aixó sí que se'n diu tela fina!

DE GALA.



—Vaja, ponte el traje bó
y aguanta; caiga el que caiga...
¡Ves si en uns dias así
no 'ns podrian da un parayga!

Y no 's pensin que ho digui á las palpentas: me guiho ab los mistos, es á dir, ab una de las cosas que, si no fan llum, haurian de ferne.

Avuy un misto ja no es de bon tros lo qu' era avants. Suprimeixin la s del mitj, y veurán lo qu' es: un *mito*

Per encendre un cigarro ne necessitan al menos mitja dotzena. Y si 'l cigarro es d' aquestos que no creman sino tirantlos al fogó, es precis que gastin una capsa pera poguer donar unas quantas pipadas.

Jo ho recordo com si fos ara. Avants casi bè cada día sentiam lo mateix:

—A fulano se li ha encès la capsa de mistos á la butxaca y li ha cremat la meytat del jech, la hermilla, la camisa y dugas ó tres costellas. A sutano un misto que devia haverli caygut per sota 'l lit se li ha encès casualment, y avuy al anarse á llevar s' ha trobat las dugas camas carbonisadas y 'ls llensols tots scarrimats.—

Actualment no hi ha res d' aixó: al contrari, tothom se queixa de que 'ls mistos no s' encenen, ni fregant, ni rasant, ni fents'hi á puntadas de peu.

Jo conech un home que diu que si algun día se li encengués

foch al pis, probaria de sofocar-lo tiranthi á sobre un grapat de capsas de mistos.

¡Vejin si ha degenerat la reputació d' aquestos pobres fulminants!

—¡Oh! exclaman alguns de aquells que volen arreglarho tot,—es que avuy los mistos van molt més harato que avants.

—¡Y qué!

—Que no es extrany que 'ls fassin dolents, perque d' altre modo 'ls fabricants no podrian viure.—

—¿Qué 'ls sembla?

Si jo no tingués l' ofici que tinch, ja veurían com en un tancar y obrir d' ulls me convertia en fabricant de mistos.

Perque, á veure ¿que 's necessita per'xó?

Res; quatre trossos de cartró pera fer las capsas, una mica de sorra fina pera enganxarhi la part rasposa, y parin de contar.

—¡Si! ¿Y la cera? ¿y 'l ble? ¿y 'l sofre?

—¿Per qué 's fa servir aixó?

—Per fer las cerillas.

—¡Ay, desgraciat! ¿Que no sab que avuy las capsas de mistos se venen sense cerillas?

N' hi ha unas d' italianas que tenen uns cromos molt bonichs, una goma que sembla d' acer, un calaixet molt ben construit... una pila de cosas, pero no tenen mistos.

Ne corran unas altras que fan un bulto espantós. Un hom' se las fica á la butxaca pensant tenir mistos per tota la temporada d' hivern, y després de haverne gastat tres ó quatre, se troba ab la capsa vuyda.

—¿Y aquell bulto?

Son cartrons y drapots que cubreixen las apariencias.

Es á dir, las apariencias y la barra d' alguns fabricants de capsas de mistos .. sense mistos.

MATÍAS BONAFÉ.



PRINCIPAL.

Succeheix ab certas produccions destinadas á conquistarse la voluntat del públich, lo que ab molts minas de carbó de pedra, que com més se profunda, més producte donan.

En aquest cas se troba la comedia ¡Adiós Madrid! que diumenje, tarde y nit, va donar dos plens; pero dos plens á vessar, d' aquells qu' exigeixen la sortida del quadro advertencia: *Quedan despachadas todas las localidades*, que lo qu' es aquest any no havia sortit encare á pendre l' ayre.

Vaja, que si l' arrancada continua, ara més que may en Palencia podrá dir: ¡Adiós Madrid! y quedarse definitivament á Barcelona.

LICEO.

MIGNON.

Es, com sab tothom, una de las óperas més hermosas, més

UN DEL GREMI.



¡Soy el rata... milésimo!

delicadas, més espirituals del repertori modern. Lo mestre Thomàs ha abocat en ella totes las delicadesas del art, combinadas ab las flameradas de la inspiració.

Y quan se tè la sòrt de topar com ara, ab una protagonista perfecta, es cosa de anar al Liceo á sentir, á admirar y á aplaudir.

La Bendazzi va fer maravellas. ¿Y qué dirán los que van tenir la ditxa, de assistir dissapte al estreno, si 'ls revelo que aquesta notable artista desempenyava l' obra millor del mestre francès per primera vegada? Dirán com vaig dir jo també que sembla impossible que una artista, per molt que vulga, pugui apropiarse de bonas á primeras una *particella* tant difícil, brillantarla continuament, donarli vida perfecta no sols ab la véu, sino ab l' acció, transformarse en la protagonista creada per Goethe y realçada per Thomàs, fins á fer d' ella una creació completa.

Sols una artista del mérit de la jova Bendazzi pot realisar aquest miracle. Sols una véu hermosa, plena de matisos y caricias, al servey de una intel·ligència artística de primera, capás de sentir y de comunicar lo sentiment al públich, pot triunfar de la falta de temps, y fernos veure de sopte la *Mignon* somiada.

¿En quinas pessas va distingirse? En totes. Lo públich estava meravellat, pendent dels seus llabris, fascinat per sa figura que s'acomoda á més no poder ab lo personatge.

Decididament, la Bendazzi, vinguda aquí, sense grans pretensions, deixarà un recort indeleble en l' escenari del Liceo.

A la Corsi no li va tant bè 'l paper de Filina, com lo d' Emilia dels Puritans y 'l de reyna dels Hugonots. Per desempenyar lo personatge de aquella cómica coqueta y alguna cosa més que coqueta, li faltan anys, desembrás y *empuje*. No li sápigra gréu. Cantá bè alguna pesa, com no podia menos d' esperar-se del seu istil primorós; pero no alcansá á donar tot lo rrelléu necessari al personatge.

La Pina Corsi... *cosí, cosí*. ¡Si tingués tanta véu com bona voluntat!

Lo tenor Garulli no pogué desplegar totes sas facultats, per estar visiblement afectat d' orgasme, y diumenje menos que 'l dissapte. Pero es just consignar que compren perfectament lo paper de *Guillelmo* y que 'l dia que 's trobi bè de la gola donará gust sentirlo.

Lo baix Sr. Vidal es lo Lotario ja conegut y aplaudit: un artista que se sosté sempre á gran altura.

En quant al caricato Giordani, 's portá bè.

L' orquesta admirable. Lo mestre Goula brodant tota la partitura, desde la sinfonia que tingué de repetir-se, fins al gran terceto final. La música del mestre Thomàs se presta á mil primors, y en Goula no 'n desperdiçá un, ni mitj, ni cap.

Aixís es que 'l conjunt de l' ópera sortí tant bè que deixá vivas ganas de tornarhi.

ROMEÀ..

L' *Espurna*, comedieta composta per D. Joaquim Riera y Bertran, es, ab petitas variacions, L' *Etincelle* de Pailleron, una obreta sumament espiritual, que tè una acció, encare que senzilla ingeniosa y tipos tant bén dibuixats com lo de la protagonista, qu' es una nena vivaraxa y lleugera, que s' enamora per primera vegada.

La *composició* catalana desempenyada ab molt acert per la Srta. Fontova y Sra. Parrenye y 'ls Srs. Goula y Fontova, sigué rebuda ab agrado, arrancá sovint las riatllas del públich y valgué al Sr. Riera y Bertran ser cridat á la escena al final de la representació.

Pel próxim dimars s' anuncia l' estreno del drama dels Srs. Martí Folguera y Soler, titolat *La pena de mort*.

Vels'hi aquí un drama en capella.

Celebrarém que mereixi l' indult.... y molts aplausos.

ESPANYOL.

Com á novetat se ha posat en escena *El gran Robinson*, que tant gran éxit havia obtingut anys endarrera.

Lo roba vella, bén raspallats, de vegadas també fa goig.

TIVOLI.

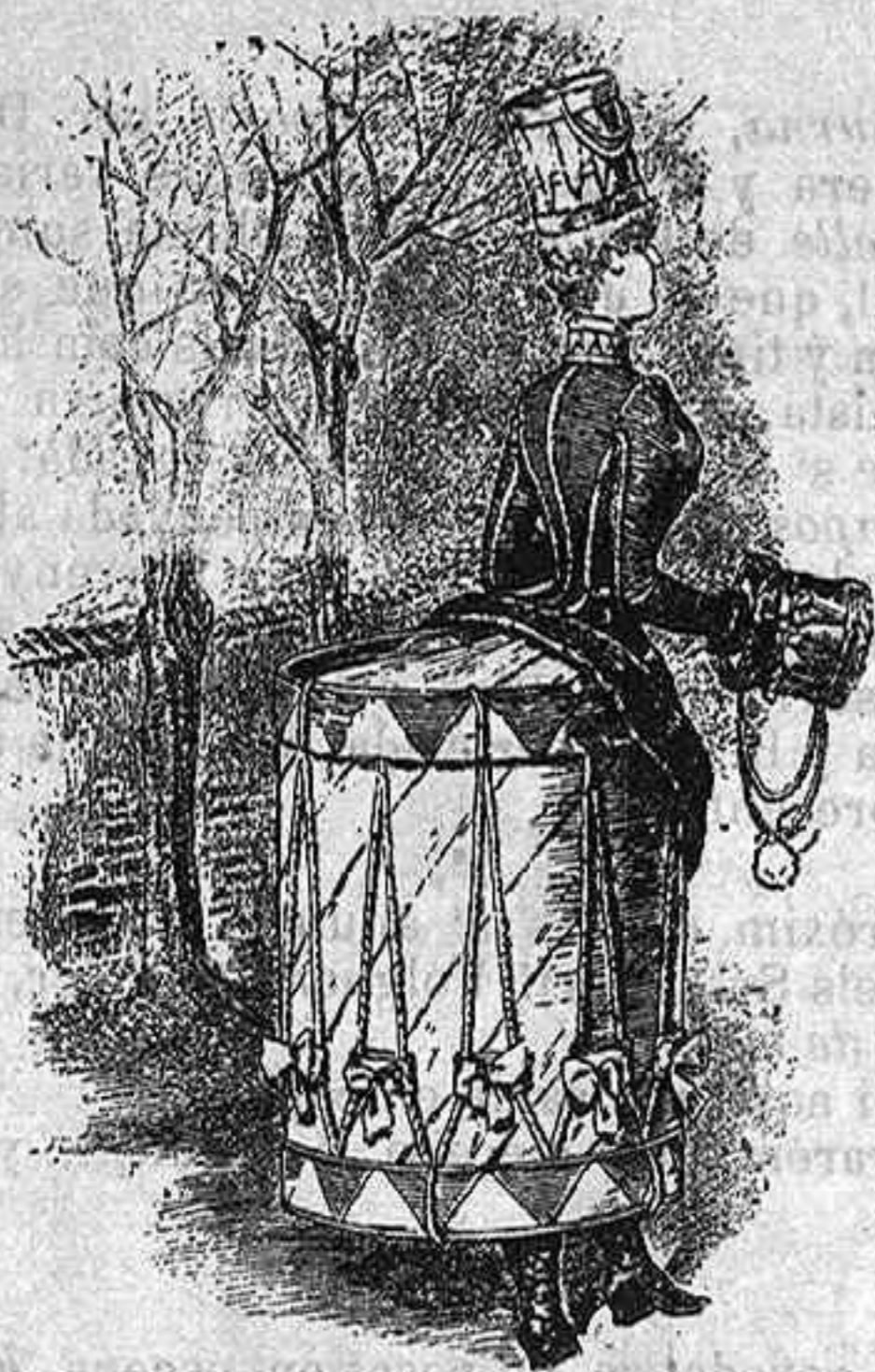
Han continuat ab lo mateix éxit del dia del estreno las representacions de *El Hermano Baltasar*.

L' última novetat ha sigut un ball d' espectacle de género militar, titulat *Después de la victoria*.

BELLESAS DE BARCELONA.



L' ajuntament prou tè quartos pera obsequiá als extranjers; pero no 'n tè quan se tracta de netejar certs carrers.



Un traje de molt estruendo,
de género militar,
inventat per un modisto
que crech que 's diu von Bismarck.

L'argument está basat en alguns episodis de la guerra d'Àfrica: es casi inútil dir, per lo tant, que 'ls invencibles voluntaris catalans hi desempenyan un paper importantíssim, fent molts moros presoners y realisant una pila de proesas.

L'últim dels quatre quadros en que está dividit lo ball, es lo que produeix més bon efecte. Representa 'l retorn del exèrcit victoriós y la coronació de la estàtua de 'n Prim, que serveix d'apoteosis.

La música es bonica y apropiada al assumpto y en conjunt lo ball es bastant agradable, demostrantho aixís lo públich ab los aplausos que li tributa cada vespre.

NOVEDATS.

S'han estrenat ab éxit regular dugas pessas, tituladas *De riallas...* y *Castor y Polux*.

Per diumenje s'anuncia l'estreno de un drama titolat *Los piés negros*.

Ci vedrà.

CATALUNYA.

Rabagás més que una comedia es una sátira política cruel y anti-democrática, plena de passió y odi, y per consegüent no creyem que siga la producció mes propia per un públich de á dos ralets l'entrada.

Tot lo talent de Sardou s'ha d'estrellar necessàriament en las ideas de llibertat y justicia predominants entre las classes populars.

Si *Rabagás* en lloch de ser republicà sigués monàrquich, apart de resultar un tipo infinitament més lògich, produhiria més gran efecte.

La sarsuela *Ki-ki-ri-ki* no ha pogut posarse, en virtut, segons tinch entés, de las reclamacions



Sombrero de molta planta,
d'elegancia verdadera,
y bo per tapar la vista
dels que li van al darrera.

de un senyor, que preten haver adquirit la propietat de l'obra francesa y 'l dret de traduhirla.

L'autoritat de la provincia ha intervingut en un assumpto, que nosaltres creyem de l'exclusiva competencia dels tribunals de justicia.

De totes maneres, lo gall ha hagut de entornarse'n al galliner.

CIRCO EQUESTRE.

Mr. Oura, rival de Leotard, es una artista que fa prodigis en lo trapeci.

Váginlo á veure.

Diumenje á la tarde donava gust contemplar lo Circo plé de quitxalla. A benefici d'ells se verificava la funció, amenisada ab la rifa de un *burrito africano*.

—A fé m'agradaria treure'l, deya un xavalet de set anys.

—¿Y qué 'n farías? li preguntava 'l seu papá.

—Lo faria aná á estudi, va respondre.

N. N. N.

LLIBRES.

SOGNO D'AMORE.—Es una bonica romansa per soprano ó tenor, ab lletra italiana y francesa de Benjamin Romo y música de Delfi Armengol.

Editada per la casa F. Henriquez y Companyia, está precedida de una portada elegant y de molt bon gust.

LA ILUSTRACIÓN ARTÍSTICA.—De tant en tant publica aquesta popular ilustració números extraordinaris sumament notables.

En aquest cas se troba lo 307, corresponent al 14 del actual, dedicat al ilustre pintor Villegas, un dels artistes espanyols més considerats aquí y al estranger.

Dit número, á més de un consciensut estudi de aqueix pintor, degut á la ploma del Sr. Fernandez Merino, conté un gran número de reproduccions y estudis del celebrat artista sevillá.

L'IMATJE DE DÉU Á TROSSOS per D. Joseph Maria Codolosa.—Es un petit folleto ilustrat, que 's vén á un ralet l'exemplar y conté la descripció dels membres del còs humá, feta en ayrosas décimas.

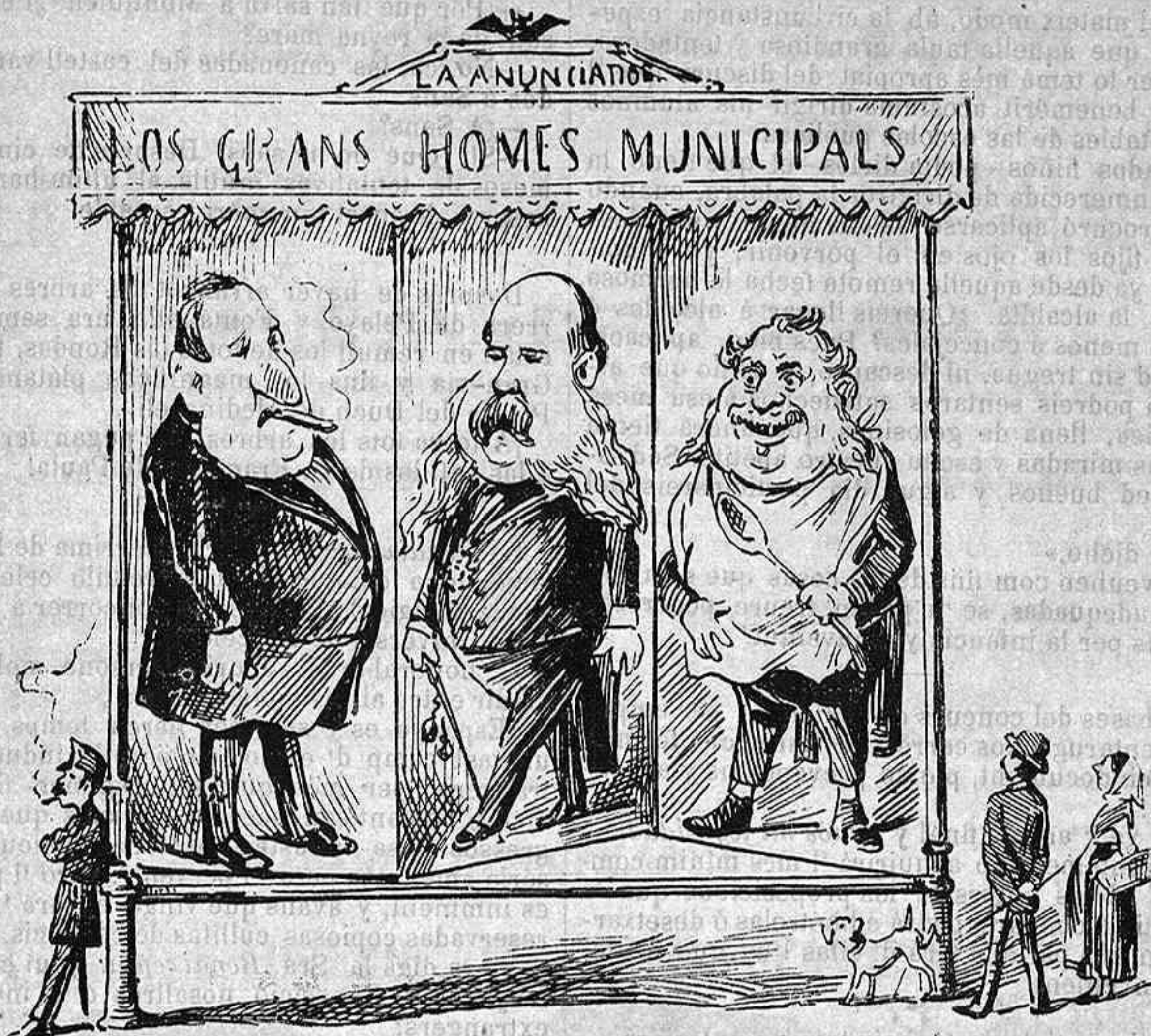
Lo Sr. Codolosa dona ab ell una proba més de la facilitat ab que maneja la rima.

RATA SABIA

¡UN POBRE!

COMEDIA D'ACTUALITAT.

En lo portal d'una iglesia cada matí veig sentat un home ab cara molt trista y *al parecer*, mitj malalt, que ab expressió llastimosa



Si la empresa anunciadora
vol aprofitar 'ls seus gastos,
lo que ara li toca fer
es pintarhi aquests tres trastos.

la compassió està implorant
de tots los que van al temple
à deixar'hi *grrrans* pecats.

Allí sofreix calor, plujas,
frets, glassadas, tempestats...
y ho sofreix tot impertèrrit
per una gracia - de caritat.

Vè la tarde, y de la iglesia
tancan los gòtichs portals,
y 'l nostre home xano xano
se dirigeix á un estanch.
Compra un *cruel* de tres céntims,
y apretant un xich lo pas,
s'encamina á la taberna
en que acostuma á sopar.

Allí menja com un príncep
y beu com un alemany.

Després á *puerta cerrada*
igual que un judici oral,
fa 'l solo ó bè la manilla
ab tres ó quatre companys.

Al fi abandona la *casa*
fent *esses* á cada pas
y gronxantse com un barco
quan se troba en alta mar.
Y á pesar de tot no deixa
si veu algun descuidat
lo sempitern estribillo
¡Senyó! una gracia - de caritat.

Y l'ignocent que 's figura

al véurel en tal estat
(borratxo com una sopa
á conseqüència del *mam*)
que tot lo mal d'aquell *pobre*
no es més que debilitat
posantse má á la butxaca,
ab ternura sens igual
exclama dantli una pessa:

— *Tingui una gracia - de caritat*

J. LAMBERT.



A causa del ápat ofert per l' Ajuntament al Arxiduch y sufragat per Barcelona, ha hagut de suspendres la distribució de premis als alumnos de las escolas municipals, solemnitat que ja venia atrassada de no sé de quants mesos.

Com que 'l Salò de Cent ha estat una pila de dias embrassat per la taula, l' aludida distribució de premis l' han anada aplessant de diumenje en diumenje.

Los nostres regidors son aixís: en certs moments, no veuhén més que la taula.

Y es una llástima!
Perque, bèn calculat, los premis podían repar-

tirse del mateix modo, ab la circumstancia especial de que aquella taula grandiosa y tentadora, podria ser lo tema més apropiat del discurs que 'l ciutadà benemérit acostuma dirigir als alumnes més notables de las escolas públicas.

«Amados niños—podria dirlos—el que tiene la honra inmerecida de dirigiros la palabra, cuando niño, procuró aplicarse asiduamente y sin descanso, fijos los ojos en el porvenir, y vislumbrando ya desde aquella remota fecha la hermosa vara de la alcaldía. ¿Queréis llegar á alcaldes ó cuando menos á concejales? Pues bien, aplicaos, estudiad sin tregua, ni descanso, y os fio que algun dia podreis sentaros satisfechos á esa mesa magnífica, llena de golosinas, que ahora tienta vuestras miradas y escita vuestro apetito. Sed sabios, sed buenos y algun dia participareis del festín.

—He dicho.»

¿No veuen com fins de las cosas que semblan més inadequadas, se 'n poden treure poderosos estímuls per la infancia y la juventut?

Las bases del concurs de materials per empedrar ó entarugar los carrers de Barcelona forman un llarch document, plé de prevencions y advertencias.

Pero ve l' article final y *jadíos mi legalidad!*

L' Ajuntament no adquirirá 'l més mínim compromís ab los autors de las proposicions que 's presentin á concurs: podrá admétre las ó desetxar las y en una paraula farà d' ellas l'us que estimi més convenient.

L' últim article destruheix tots los anteriors.

Si l' Ajuntament ha de fer lo que li donga la gana ¿á qué obrir un concurs, y ocasionar gastos, molestias... y enrabiadas als concurrents?

En aquest punt, millor seria la fraquesa. Més valdria dir: «Tenim compromisos ab fulano de tal y ab sutano, y volém cumplirlos pesi á qui pesi y costi lo que costi.»

Endavant y fora.

Pero de aquí al final, y avants de que 'ls entarugats se colouin, hi ha molt camí per correr y moltas relliscadas per donar y moltas ocasions tindrà 'l públich de cridar:—¡Va caure!

Sistema modern de pagar deutes.

Se presenta una dona á una casa del carrer de Tallers, ab la pretensió de cobrar 25 pessetas que li devían.

Y 'l deutor tanca la porta, agafa un bastó y li dona un jaco de garrotadas, que ab una mica més la deixa al siti.

Tot aixó será si volen molt sensible: pero, amigo, quan un declara la guerra á l' Inglaterra, es necessari atacar ab valentia.

Diu un telégrama:

«Los rios d' Espanya han experimentat aquestos dias grans crescudas, y 's tem que occorrin inundacions.»

—¿Los rios d' Espanya?... ¿Hasta en Rius y Taulet?

—Si, senyor: hasta en Rius y Taulet. La proba es que dimecres se va sortir de mare, inundant de champany lo Saló de cent de casa la Ciutat.

Dissapte á Montjuich feyan salva. Y jo vaig recullir lo següent diálech:

—¿Per qué fan salva á Montjuich? ¿Per ser lo sant de la reyna mare?

—No, ca: las canonadas del castell van dirigidas á Sans.

—¿A Sans?

—Sí. ¿Que no ho sabs? Després de cinch ó sis mesos de tentativas inútils, al últim han lograt posarse de acort y nombrar arcalde.

Després de haver arrancat los arbres dels carrers de Pelayo y Fontanella, ara sembla qu' están en remull los de totas las Rondas, los de la Gran-vía y fins los magnífichs plátanos de la Plassa del Duch de Medinaceli.

¡A terra tots los arbres que pugan fer sombra á las patillas de D. Francisco de Paula!

La *Renaixensa* partidaria acérrima de l' Exposició, dona compte de una reunió celebrada á Liege (Bélgica) al objecte de concorrer á l' Exposició Universal de Barcelona.

L' honorable Mr. Jooris, persona molt entesa va dir entre otras moltas cosas:

«Espanya es y será per llarch temps encara, un vast camp d' explotació pera la industria estrangera, per més que son régimen fiscal no faciliti bastant son accés y per més que 'ls progressos de sa industria nacional enclouhen una séria amenassa pera 'l pervenir: pero 'l perill no es imminent, y avans que vinga encara 'ns están reservadas copiosas cullitas de beneficis.»

Y ara diga la Sra. *Renaixensa*: ¿Quí cullirá 'ls fruyts de l' Exposició, nosaltres ó 'ls industrials estrangers?

Passava aquest dia l' arxiduch Carlos Esteve pel carrer de Fernando, seguit de una munio de gent, que 'l mirava de cap á peus.

—¿Qué fa tanta gent? preguntava un pagés.

—Segueixen al arxiduch...

—¿Quí es?... ¿Quí es?...

—Aquell alt, ros...

—¡Tafoy! ¡Si es un home com los altres!

—¡¡¡Hasta vindrá 'l Shá de Persia!!!

Dir aixó y caure desmayat de gust, va ser obra de un instant.

Al recobrar-se, va agafar un altre diari, y llegí un telégrama que deya:

«Lo Shá de Persia ha desistit del seu viatge á Europa.»

¡Quína desilusió!

Y es veritat:

Lo Shá de Persia volia venir á veure l' Exposició; ja feya 'ls baguls, ja casi ho tenia tot á punt d' embarch, quan, no se com, va caure á las sèvas mans un retrato fotográfich del ciutadà benemérit, y al veure'l exclamá:

—Al costat de aquest personatge ¿quín paper farias tú, pobre Shá!... Nada, nada, no m' embolico, que no estich en lo cas de sufrir comparacions desfavorables.

Un jove disputant ab una xicota molt maca.

—Ja veurá, noya, jo soch un home que desitjo anarmen sempre al fondo de las cosas

LLIBRERÍA ESPANYOLA.—RAMBLA DEL MITJ, N.º 20

NUEVA PUBLICACION

LA PALOMA.—ADAN, EL PINTOR CALABRÉS

DE

ALEJANDRO DUMAS

Un tomo sin supresiones ni mutilaciones de ninguna especie UNA PESETA en toda España.

OBRAS DE J. MICHELET

UNA peseta el tomo en toda España.

EL AMOR, 4. ^a edición.	Un tomo.	DE LOS JESUITAS, 2. ^a edición.	Un tomo.
LA MUJER, 4. ^a edición.	Un tomo.	BIBLIA DE LA HUMANIDAD, 2. ^a	
LA BRUJA, 2. ^a edición.	Un tomo.	edición.	Un tomo.
EL SACERDOTE, LA MUJER Y LA		LEYENDAS DEMOCRÁTICAS.	Un tomo.
FAMILIA, 2. ^a edición.	Un tomo.	EL PÁJARO.	Un tomo.

!!!NOVEDADES TAURÓFILAS!!!

EL PRIMER TORERO

EL MEJOR ESPADA



LAGARTIJO.

Contestación á la obra de Peña y Goñi sobre Lagartijo y Frascuelo, por Tomás Orts Ramos.

Un tomo en 8.º de 78 páginas,
1. peseta.



FRASCUELO.

Impugnacion del libro anterior, por *Deverval*.

Un tomo en 8.º de 63 páginas,
1 peseta.

OBRAS

DE

ALEJANDRO DUMAS

UNA PESETA

el tomo en toda España.

UN LANCE DE AMOR.—

ERMINIA.—Un tomo.

LA BOLA DE NIEVE.—

LA NEVASCA. — Un

tomo.

OBRAS

DE

ALEJANDRO DUMAS

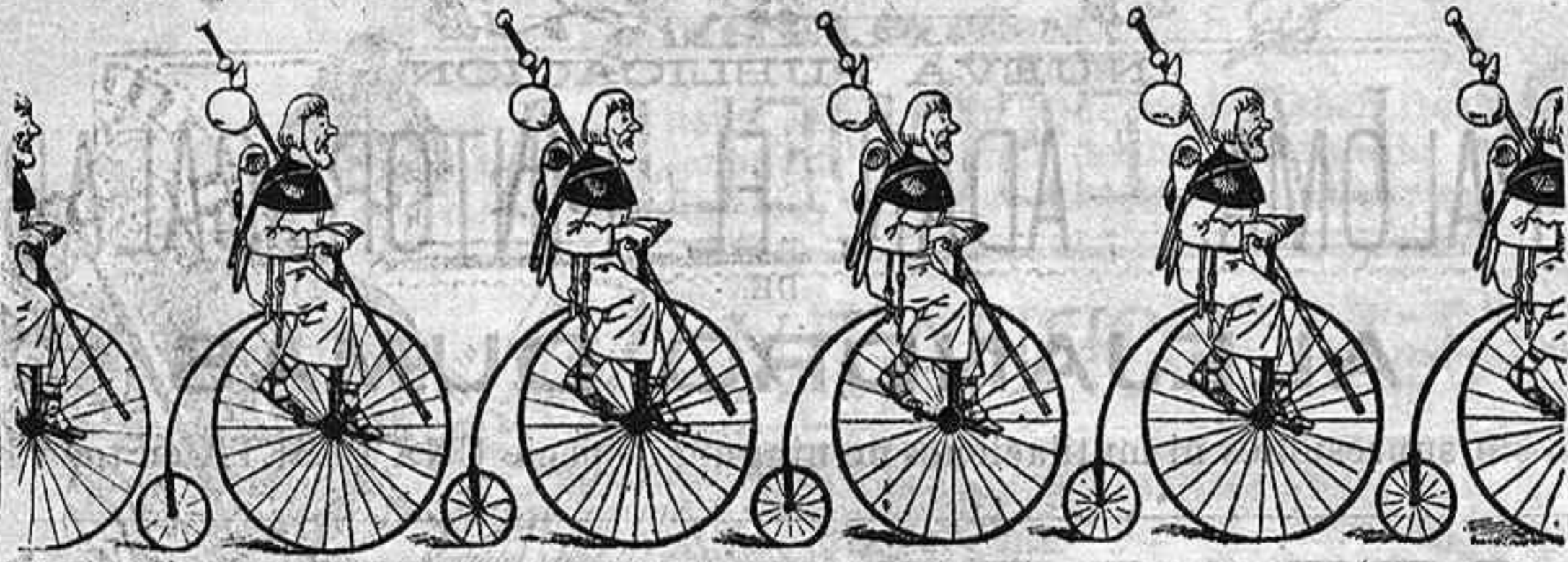
(HIJO)

LA DAMA DE LAS CA-
MELIAS.—Un tomo.

LA VIDA Á LOS VEIN-
TE AÑOS.—Un tomo.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém de extravíos, no remetent ademés 3 rals pèl certificat. A 'ls corresponsals de la casa s' otorgan rebaixas.

PELEGRINS.



Ab forsa gana y bon vent
¡cap á Roma falta gent!



A LO INSERTAT EN I' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA-CONVERSA.—*Es-pel-mas.-Boy.*
2. ID. 2.^a—*Mon-gat.*
3. ANAGRAMA.—*Ulls-Llus.*
4. SINONIMIA.—*Sol.*
5. TRENCA-CLOSCAS.—*A margós.*
6. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Ganivet.*
7. ROMBO.—

L
R O M
R E N O M
L O N D R E S
M O R E T
M E T
S

8. GEROGLÍFICH.—*Per viscains Viscaya.*



XARADA-DOBLE.

—¿Quí esperas aquí Lluiset?
—Al *Dos-prima* qu' es un *tot*,
la *Tres-dos* y al seu nebot
qu' es un *tronera*, Quimet.
—¿Sigas un poch més *primera!*
—Qué, ¿per qué un *tronera* hi dit?
si *hu* surt més que á la nit.
—¿Es á dir qu' es *calavera?*
¿Qu' es ell que al cantó del forn
sota un fanal de *segona*
s' está 'l vespre ab una *dona*
qu' ara vent *total* al *Born*?
—Ell mateix, y en bona fé
que 'l *vehinat* ho *hu-dos* molt bé.
Lo *tot* que diu en Lluiset
es *carrera*; y fruyta bona
la *total* que aquella *dona*
ven al *Born* quan fa molt fret.

CABO XINXILLA.

II.

—¿Ja es *hu-invers!* ¿Ja es *prima-inversa!*
—¿Quí, la *Dos-segona-terça?*
—No, aquell jove *calavera*
que 'ns vengué la *hu-dos-tercera.*

J. P. BELLUGUET.

ANAGRAMA.

Per afeytarse las *tot*
l' arcalde de Barcelona,
á lo menos necessita
una *tot* de sabó grossa.

SALDONI DE VALLCARCA.

SINONIMIA.

—Mira Pau, pren la *total*
y sens perdre ni un moment,
ves á casa D. Climent
y *tot* la clau del portal.

PICIO ADAN Y C.^a

TRENCA-CLOSCAS.

TARJETA

D. ELIAS

Dou.

Formar ab aquestas llettras lo títol de una pessa ca-
talana.

RISPÍ ATENA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—	Nom de dona.
7	9	4	3	2	8	6	9	—	»	»
7	5	7	8	2	8	9	—	»	»	»
2	5	3	6	3	4	—	»	»	»	»
7	2	9	4	9	—	»	»	»	»	»
2	3	2	9	—	»	»	»	»	»	»
7	8	3	—	»	»	»	»	»	»	»
1	5	—	»	»	»	»	»	»	»	»
3	—	»	»	»	»	»	»	»	»	»

RAFAEL ALONSO Y C.

CONVERSA.

—Joanet; ¿vols venir á Montblanch á veure á mon
germá?
—¿Quín? ¿En Paulino?
—No, home.
—¿Donchs quín?
—Búscaho que ja t' ho he dit dugas vegadas per falta
d' una.

P. COLPE.

GEROGLÍFICH.

MARS

K P

LL a a A

D. I.

A. GIBERT.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23.